

Deze week speelt theatergroep Wunderbaum in Rotterdam een aangrijpende voorstelling over de grenzen van de wet en de wetten van de grens: hoe om te gaan met piraterij, illegale immigratie en mensenhandel? Correspondent Maite Vermeulen en ik mogen woensdag komen vertellen over onze reis langs de Europese grenzen. Komt allen!

Karel **SMOUTER**

Het seizoen voor bootmigratie ging vroeg van start dit jaar. Diverse media berichtten dat de Italiaanse kustwacht alleen al in januari 2014 ruim 2.000 migranten heeft onderschept. Dat zijn er tien keer zoveel als in dezelfde maand het jaar daarvoor.

Een ander bericht: het aantal aanvallen door piraten op schepen bevindt zich nu op het laagste punt in zes jaar. En, november vorig jaar kwam het nieuws naar buiten dat drie Limburgers en een Hongaar werden opgepakt vanwege mensenhandel. Wat hebben gestrande bootmigranten, Somalische piraten en handelaars in Oost-Europese prostituees met elkaar te maken? Op het eerste gezicht niet zoveel. Toch laten deze berichten goed beschouwd dezelfde ontwikkeling zien. Namelijk deze: niet alleen handel, politiek en cultuur globaliseren, ook de rechtspraak doet dat.

Want Nederlandse rechters moeten uitspraken over Somalische piraten doen, wanneer ze door een Nederlands schip op internationale wateren zijn aangehouden. Het zijn Nederlandse politiemannen die aan de grenzen van Europa illegale migratie bestrijden. En ook netwerken van mensenhandelaars houden zich doorgaans niet aan onze grenzen. Voor welke rechter moet een Hongaar verschijnen die in eigen land meisjes ronselde en deze vervolgens naar Nederland bracht? Hij schendt in beide landen de wetten.

In de week dat het bestaan van tweehonderd jaar Nederlandse grondwet wordt gevierd, levert dat boeiende vragen over grensoverschrijdende juridische kwesties op. Want kan dat eigenlijk wel: het Nederlands recht gebruiken om een Somalische piraat te veroordelen? En kunnen die eeuwenoude bepalingen over het zeerecht wel worden gebruikt in een tijd als deze? Wat zijn eigenlijk de grenzen van de wet, en de wetten van de grens?

Een klucht, een dans en een lied

Deze week strijkt theatergezelschap Wunderbaum in Rotterdam neer. De theatermakers brengen het drieluk 'De Wet' op de planken. Ik bezocht vrijdag 14 maart de première van het stuk in Brussel. Het drieluk opent met een reconstructie van een rechtszaak tegen een Somalische piraat, die qua vorm het midden houdt tussen een klucht en een tragedie. Centraal in het stuk staat de rechter die zich een oordeel moet vormen. Dat blijkt nog niet zo eenvoudig, want wat is een piraat? En wat doen die grote Nederlandse schepen daar?

Het tweede luik is een verstilde, op momenten verstikkende opvoering over de aankomst van een groep Oost-Europese prostituees. Als rupsen kruipen ze over het podium. Al kreunend ontdoen ze zich een voor een van hun kleding. Wat volgt is een tirade van een onverstaanbare West-Vlaming.

Het stuk is een aangrijpende verbeelding van een aantal ongemakkelijke botsingen.

Tussen de verwachting van de meisjes en de werkelijkheid. En tussen de schoonheid van de meisjes en de ruwheid van de West-Vlaming.

De ontlading zit, naar goed toneelgebruik, in het slotstuk. De theatermakers hebben gegrasduind in allerlei artikelen over het Europese grensagentschap Frontex. Ze waren daarbij vooral op zoek naar het beeld dat Frontexmedewerkers van zichzelf hebben. Met welke idealen werken ze aan hun missie? Ze hebben de meest veelzeggende uitspraken en het meest opmerkelijke jargon op muziek gezet en voeren dit vijfstemmig staccato gezongen op. Althans, gezongen? Het is eerder een vorm van declamatie. De euforische toon waarop de teksten te berde worden gebracht, nodigt uit tot meezingen. En tot nadenken. Want, zo zingt de groep: Wie zijn nu de echte idealisten? Degenen die de grenzen open willen houden, of degenen die ze tegen elke prijs willen sluiten?

Tijdens het maakproces kwamen de makers met De Correspondent in contact. Ze bleken onze serie over Europees asielbeleid op de voet te hebben gevolgd en nodigden correspondent Maite Vermeulen en mij uit een middag met hen mee te denken. Daar ontstond het idee om bij de Nederlandse première, op woensdag 26 maart in de Rotterdamse Schouwburg, een 'contextprogramma' om de voorstelling heen te organiseren.

Voorafgaand aan de voorstelling vertoont filmmaker Morgan Knibbe de korte documentaire die hij voor De Correspondent gemaakt heeft over Lampedusa. Hij vertelt ook over het crowdfundingproject, waarmee hij een langere film hoopt te financieren: 'Zij die het vuur voelen branden.' Na afloop zullen Maite Vermeulen en ik een presentatie verzorgen over de tien beste ideeën voor een humaan Europees asielbeleid.

Met dit artikel sloten we begin dit jaar onze serie over Fort Europa af. Het publiek krijgt vervolgens de kans om met groene en rode kaarten de plannen weg te stemmen of juist te omarmen.

Op de website van de Rotterdamse Schouwburg lees je meer over de voorstelling en kun je kaarten bestellen. Het randprogramma is gratis toegankelijk voor bezoekers van de voorstelling.

26 maart, vanaf 19:30 uur in de Rotterdamse Schouwburg